

16.3.2010

EDUSKUNNAN HALLINTOVALIOKUNTA

LAUSUNTO HALLINTOVALIOKUNNALLE HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ HE 106/2009 VP. LAIKSI AMPUMA-ASELAIN JA ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISESTA SEKÄ KANSAINVÄLISEN JÄRJESTÄYTYNEEN RIKOLLISUUDEN VASTAISEN YHDISTYNEIDEN KANSAKUNTIEN YLEISSOPIMUKSEN AMPUMA-ASEIDEN, NIIDEN OSIEN JA KOMPONENTTIEN SEKÄ AMPUMATARVIKKEIDEN LAITTOAMAN VALMISTUKSEN JA KAUPAN TORJUMISTA KOSKEVAN LISÄPÖYTÄKIRJAN HYVÄKSYMISESTÄ JA LAIKSI LISÄPÖYTÄKIRJAN LAINSÄÄDÄNNÖN ALAAN KUULUVIEN MÄÄRÄYSTEN VOIMAANSAATTAMISESTA

Poliisihallitus pyydettyinä lausuntonaan eduskunnan hallintovaliokunnalle kunnioittaen lausuu hallituksen esityksestä seuraavaa:

Poliisihallinnon perustehtävä on turvata yleinen järjestys ja turvallisuus. Kansalaisten turvallisuuden tunteeseen suoranaisesti vaikuttavia ovat olleet käsiaseilla viime vuosina tapahtuneet koulusurmat ja kauppakeskussurma. Poliisin tavoitteena on aseturvallinen Suomi, jossa ampuma-aseita kantavat vain sellaiset henkilöt, joilla todella on ampuma-aseiden kantamiseen ampuma-aseissa säädetyt hyväksyttävät käyttötarkoitukset olemassa.

Aselakiuudistuksen ensimmäisen vaiheen tavoitteena on YK:n kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen yleissopimuksen ampuma-aseita koskevan lisäpöytäkirjan ja asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin kansallinen voimaansaattaminen. Lisäksi uudistuksella on kansallisia, aseturvallisuuden parantamiseen liittyviä syitä.

Hallituksen esityksessä 106/2009 vp. ehdotetaan erityisesti käsiaseiden saatavuutta rajoittavia muutoksia ampuma-aselakiin. Käsiaseita on 4.1.2010 poliisin aserekisteristä otetun tilaston mukaan yhteensä noin 250.000. Yhteensä ampuma-aseita on aserekisterissä noin 1,6 miljoonaa. Vuonna 2009 myönnettiin yhteensä 46.692 hallussapitolupaa. Edelliseen vuoteen verrattuna lupien määrä väheni huomattavasti, sillä vuonna 2008 poliisilaitokset myönsivät yhteensä 61.057 hallussapitolupaa.

Uusia mahdollisuuksia ampuma-aseluvan hakijan ja luvanhaltijan soveltuvuuden arviointiin

Hallituksen esityksessä ehdotetaan puolustusvoimien testistä muokatun henkilön väkivaltaisuutta ja itsetuhoisuutta selvittävän soveltuvuustestin käyttöön ottamista aseluvan hakijan soveltuvuuden arvioinnissa. Soveltuvuustestin suorittaminen auttaisi lupaviranomaista arvioimaan, onko syytä epäillä luvan hakijan sopivuutta aseiden hallussapitäjäksi. Testi ei olisi hakemuksen hylkäämisperuste, mutta sen perusteella voitaisiin päätellä lisäselvitysten tarpeellisuus. Luvan hakijan on annettava suostumuksensa siihen, että poliisilla on oikeus saada hänestä lääketieteellinen arvio tai hän voi itse toimittaa pyydettyä lääkärintodistuksen lupavi-

ranomaiselle. Suostumuksen antamatta jättämisestä seuraisi hakemuksen hylkääminen. Terveydenhuollon ammattihenkilöstölle ehdotettu ilmoittamisoikeus henkilöstä, joka saattaa olla sopimaton pitämään hallussaan ampuma-asetta, lisää myös lupatoiminnassa poliisin mahdollisuuksia ennalta estävään toimintaan.

Soveltuvuustestien suorittamista varten on poliisilaitoksissa rakennettava turvallinen ympäristö, jossa testi voidaan valvotusti suorittaa. Poliisilaitoksille (pääpoliisiasemille ja poliisilaitoksille) on hankittava ja asennettava yhteensä noin 150 kannettavaa tietokonetta ja tulostinta sekä järjestettävä asianmukaiset tilat ja testin valvonta ampuma-aseluvanhakijan soveltuvuustestien suorittamista varten. Näiden järjestelyjen tekemiseen ennen testin käyttöönottoa voidaan arvioida menevän aikaa noin kuusi kuukautta. Ampuma-aselain muutoksien lopullisen sisällön ollessa vahvistamatta ei tässä vaiheessa ole tarkoituksenmukaista ennakoita valmistautua näiden hankintojen tekemiseen ja tilojen järjestämiseen. Poliisihallitus esittää, että ampuma-aselain voimaantuloa siirrettäisiin soveltuvuustestien käyttöön ottamisen osalta, jotta edellä mainitut hankinnat ja käytännön toimenpiteet poliisilaitoksissa voidaan ennen säännöksen voimaantuloa suorittaa. Soveltuvuustestin ottaminen ampuma-aselain muutokseen johtuu kansallisista tarpeista eikä sisälly asedirektiivin muuttamisesta annettuun direktiiviin, joten tältä osin direktiivin kansallinen voimaansaattaminen ei myöskään viivästyisi.

Alaikäisen harrastusmahdollisuudet

Ampuma-aseen hankkimisluvan saamisen ikärajan nostaminen 15 vuodesta 18 vuoteen on lakiehdotuksessa omaksutun harrastuksen vakavuuden osoittamisen -periaatteen mukainen uudistus. Lisäksi tämä muutos on asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin vaatimusten mukainen.

Hankkimisluvan hakijan ikärajan korottamisen jälkeenkin on mahdollista, että 15 vaan ei 18 vuotta täyttänyt henkilö voi saada rinnakkaisluvan haulikkoon, kivääriin, pienoiskivääriin tai yhdistelmäaseeseen metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista taikka ampumaurheilua ja -harrastusta varten. Mikäli alaikäisen huoltaja ei itse metsästä tai harrasta ampumaurheilua, voi hän uuden 43 §:ään lisätyn käyttötarkoituksen perusteella hakea lupaa 15 - 18 vuotiaan ampuma-aseen hankkimista, säilyttämistä ja kuljettamista varten. Huollettava voi hakea rinnakkaislupaa huoltajan luvalla olevaan aseeseen. Poliisihallituksen käsityksen mukaan nuoren henkilön mahdollisuudet harrastaa metsästystä sekä ampumaurheilua ja -harrastusta eivät ehdotukseen sisältyvien muutosten vuoksi vähene. Nuori voi myös harrastaa ampumaurheilua ampumaseurassa ja ampua seuran yhteisöluvalla olevalla aseella.

Ampumaharrastuksen vakavuus ja aktiivisuus

Lupaviranomaisilla ei ole ollut paljon laillisia keinoja saada luvan hakijasta ja luvan hakijan ilmoittamasta ampuma-aseen käyttötarkoituksesta tietoja, jotka ovat välttämättömiä aselupaharkinnassa. Kun on haettu lupaa käsiaseelle ampumaurheilu ja -harrastus perusteella, poliisilaitoksissa ei ole aina voitu selvittää käyttötarkoituksen olemassaoloa, vaan luvan saamiseen on riittänyt hakijan ilmoitus tai lähipiirin todistus esimerkiksi tarkkuusammunnan harrastamisesta. Näyttö, joka ei ole täysin luotettava, ei voi olla todisteena ampumaurheilun tai -harrastuksen todellisesta aktiivisesta harrastamisesta. Käyttötarkoituksen olemassaolon selvittäminen on erittäin tärkeää silloin, kun on kysymys käsiaseista. Käsiaseet ovat helposti piilotettavina ja kuljetettavina aseina väärissä käsissä suuri yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen vaikuttava uhkatekijä. Siksi on tärkeää, että lupia käsiaseisiin annetaan vain sellaisille henkilöille, jotka todella harrastavat ilmoittamaansa ammunnan lajia. Ehdotetuilla uusilla säännöksillä voidaan saavuttaa se ampumaharrastuksen näyttötaso, joka käsiaseiden kysymyksessä ollessa on välttämätön ja joka helpottaa lupaviranomaisen mahdollisuuksia tehdä asiaansa oikea harkinta. Yhdistyslain 4 §:n tarkoittaman yhdistyksen jäsenyys ja kahden vuoden ak-

tiivinen harrastaminen ennen luvan antamista, ovat osoituksena harrastuksen todellisesta luonteesta ja vakavuudesta. Käsiase-luvan saamiselle ehdotuksessa asetettu ikäraja 20 vuotta on tarpeellinen nimenomaan harrastuksen vakavuuden osoittamiseksi. Tämän ikäisestä luvan hakijasta voidaan myös saada enemmän taustatietoja kuin nuoremasta henkilöstä.

Ampuma-asekouluttajajärjestelmä on tarpeen ampumaurheilu ja -harrastusperusteen jatkuvan olemassaolon selvittämiseksi. Ensimmäisen määräaikaisen lupajakson jälkeen käsiaseelle voidaan myöntää toistaiseksi voimassaoleva lupa, jonka jälkeen tarkastetaan viiden vuoden välein harrastuksen jatkuvuus. Harrastuksen jatkuvuuden valvontaa varten ampuma-asekouluttajan antama todistus on paras todiste.

Loukku- ja luolapyyntiä varten hankkimislupaa kertatulitoimiselle pienoispistoolille tai pienois-revolverille haettaessa hakijan on esitettävä muun muassa riistanhoitoyhdistyksen todistus aktiivisesta harrastuksesta. Aktiivista eläinten ampumista edellä tarkoitetuilla ampuma-aseilla on metsästyskausittain säännönmukaisesti jatkuva pyynti, johon muut ampuma-aseet eivät hyvin sovellu.

Luvanhaltijan ampuma-aseiden säilyttämisen tarkastaminen

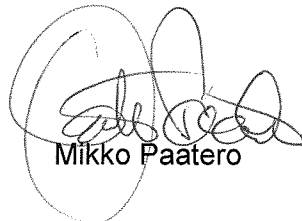
Poliisille ehdotettu oikeus tarkastaa ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavan luvanhaltijan ampuma-aseiden säilytystilat ennalta estää tilanteita, joita ampuma-aseiden säännösten vastaisesta säilyttämisestä voi seurata. Tarkastukset tapahtuisivat pistokoeluentoisesti poliisilaitoksen laatiman suunnitelman mukaan.

Erityisesti käyttämättömät ampuma-aseet säännösten vastaisesti säilytettynä muodostavat turvallisuusriskin. Aserekisterissä olevaan asemäärään sisältynee näitä käyttämättömiä ampuma-aseita huomattava määrä. Sen vuoksi ampuma-aselain 67 §:ään on tarpeen lisätä uusi peruutusperuste, jonka perusteella lupa voidaan peruuttaa, jos luvanhaltija on muuten kuin tilapäisesti lopettanut ampuma-aseen kantamisen. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, käyttämättömyys on yksiselitteisesti todettavissa vasta usean vuoden käyttämättömyyden jälkeen. Tilapäinen harrastuksen keskeytyminen ei aiheuttaisi luvan peruuttamistoimenpiteisiin ryhtymistä. Luvanhaltijan ei kuitenkaan itse tarvitse osoittaa, että ampuma-asetta ei enää käytetä, vaan näyttövelvollisuus on tältä osin lupaviranomaisella.

Muut muutokset

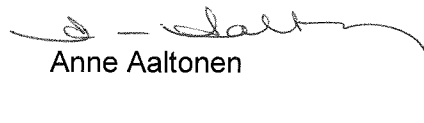
Ampuma-aselakiin ehdotetut uudet säännökset aseiden osista, merkinnöistä ja deaktivoinnista palvelevat tarvetta saada aikaan yhtenäiset säännökset näistä asioista Euroopan alueella. Samalla ne parantavat ampuma-aseiden jäljitettävyyttä ja valvonnan mahdollisuuksia sekä ta-voitetta estää kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden leviämistä.

Poliisiylijohtaja

Mikko Paatero

Lupahallintojohtaja

Anne Aaltonen